

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ

Москалик К.С.,

*здобувач вищої освіти факультету менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет*

Людина в сільськогосподарській діяльності, використовуючи водні, рослинні, земельні, тваринні й енергетичні ресурси, забезпечує себе продуктами харчування, при цьому створює на природу більший вплив, ніж у будь-якій іншій діяльності.

Існують розрахунки, які показують, що в середньому на кожну народжену людину планети при існуючому рівні врожайності сільськогосподарських культур потрібно 0,4—0,5 га для виробництва їжі і 0,1 га території під житло, дороги й інші несільськогосподарські потреби.

За даними Міжнародної організації з питань продовольства (ФАО), загальна площа потенційно придатних ґрунтів для землеробства у світі складає близько 3,2 млрд га. Зараз в обробці знаходиться 1,4 млрд га. Однак для включення в сільськогосподарське виробництво цього резерву будуть потрібні значні вкладення праці і коштів [1].

Недосконала технологія обробітку землі і техніка, недотримання науково обґрунтованих систем ведення землеробства. Зокрема недотримання сівозмін, втрата гумусу, руйнування ґрунтових екосистем, руйнування структури і ущільнення ґрунту, водяна і вітрова ерозія ґрунтів, інтенсифікація землеробства, збільшення техногенного навантаження на земельні ресурси, внесення недостатньої кількості органічних добрив, недосконала система використання і внесення мінеральних добрив призвели до забруднення ґрунту, поверхневих вод і річок. На території України майже не залишилось водоносних підземних горизонтів питного призначення, де невиявлені пестициди та нітрати. Інтенсивне використання землі, особливо в індустриальних і урбанізованих регіонах, супроводжується перетворенням і зміною її природних первісних властивостей і виникненням нових трансформаційних зв'язків і процесів. Щорічно з поверхні Землі зникає близько

2 млн. т. орного шару. Спостереження довели, що зменшення товщини цього шару на 10 см знижує урожай на 20%. [2]

Вчені вказують на чотири основні причини що викликають деградацію ґрунтів. Перша — ерозія механічне руйнування ґрунтів водою та вітром. Друга — опустелювання, все більше ґрунтів стає непридатними для сільського господарства через висушування. Третя — токсикація, зараження ґрунтів різними речовинами, в тому числі й внаслідок неправильного зрошення. Четверта — прямі втрати через відведення сільськогосподарських угідь під міські будівлі, дороги, аеродроми та ін. В таких умовах головне місце посідає проблема охорони земель.

Щоб запобігти екологічній катастрофі в сільському господарстві, потрібно:

1) при використанні земель у сільському господарстві головним критерієм має бути не тільки отримання економічної вигоди, а й врахування екологічних вимог до їхнього стану та якісних характеристик. На основі аналізу існуючих систем землеробства можна стверджувати, що в Україні оптимальним буде впровадження інтегрованого землеробства, заснованого на поєднанні позитивних сторін альтернативних й інтенсивних систем землеробства;

2) для підвищення економічної ефективності та екологічної безпеки сільськогосподарського виробництва в Україні необхідно оптимізувати структуру земельних угідь та посівних площ, впровадити ґрунтозахисні технології вирощування сільськогосподарських культур, посилити державний контроль за використанням земель, забезпечити фінансування землеохоронних і ґрунтозахисних заходів;

3) потрібно запровадити екологічну освіту населення проводити семінари, тренінги з керівниками сільськогосподарських підприємств, розвивати екологічний рух в Україні шляхом створення різних екологічних організацій.

Бібліографічний список

1. FAOSTAT.
2. Національна доповідь України про збереження біологічного різноманіття. — К.: Мінеко., 1997. — 31 с.

*Науковий керівник - Мельник І.О.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет*